

UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ 2017

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat marts 2018

UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ 2017

Imarisai

Siulequt	3
Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat ilisaritinnerat	4
Suliassat nukissatigullu sillimmatigisat	5
Aningaasaqarneq.....	7
Ataatsimiittarnerit.....	8
Tunngaviusumik inatsisiliornermik Islandimiut misilittagaat.....	11
Ataatsimiinnerit unitsikkallarnerat	14
Naggasiullugit oqaaseqaatit	15

Siulequt

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat matumuuna 2017-imut ukiumoortumik nalunaarusiaq saqqummiuppaat.

Ukiumoortumik nalunaarusiami matumani ataatsimut isigalugu tamanut nalinginnaasumik pingaarutillit sammineqarput. Taamaalilluni ilaatigut imarivai isumalioqatigiissitanik ilisarititsineq, sulinermut tunngavik, ataatsimiittarnerit aamma qulequttat Kalaallit Nunaata tunngaviumik inatsisissaatut siullertut siunnersuusiorluni sulinermut tunngassuteqartut oqallisigineri.

Ukioq 2017 Kalaallit Nunaata politikikkut oqaluttuarisaanerani nutaanerusumi pingaartuuvoq. Ukiuni arlalinni piareersartoqareernerata kingorna Naalakkersuisut Inatsisit tunngaviusussat pillugit isumalioqatigiissitaviit siullermeertumik pilersippaat.

Isumalioqatigiissitaq tassaavoq Kalaallit Nunaata tunngaviumik inatsisissaanut siunnersuutip ilusilersorneqarnerani ataatsimoorfik. Kalaallit Nunaat siullermeerluni tamat oqartussaaqataa nerat tunngavigalugit tunngaviumik inatsisiliornermik suliaqalerpoq, innuttaasut isumasiorneqarfigisaannik. Ukiup siulia tamatumani alloriarneruvoq siulleq. Nalunaarusiaq manna aqqutigalugu isumalioqatigiissitat neriutigaat, isumalioqatigiissitat atuutileqqaarnerminni sulinerat pillugu tamat ataqatigiinnerusumik paasisaqassasut.

Vivian Motzfeldt, siulittaasoq

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat ilisaritinnerat

Namminersorlutik Oqartussat 2009-mi atuutilernerisigut, namminiilivinnissap tungaanut tunngaviusumik inatsisiliornissamik piareersaalluni suliap aallartinnissaa periarfissaalerpoq. Inatsisartut arlaleriarlutik suliap siuarsarnissaa siunertaralugu siunnersuutit oqallisigisarpaat. 2016-imi ukiakkut ataatsimiinnermi Inatsisartuni amerlanerussuteqartut aalajangiuppaat, Kalaallit Nunaanni Inatsisit tunngaviusussat pillugit isumalioqatigiissitat pilersinneqassasut, tak. ”Kalaallit Nunaanni inatsisinut tunngaviusussanut isumalioqatigiissitamik pilersitsinissamut nalunaarusiaq” (UKA 2016/39).

Naalakkersuisut isumalioqatigiissitat pilersippaat 27. april 2017. Isumalioqatigiissitat inuttalernerqarnermikkut katitigaapput, politikikkut tamatigoortumik peqataaffigineqartumik isumalioqatigiissitaliortoqarnissaanik kissaatigisaq aallaavigalugu. Isumalioqatigiissitat arfineqmarlunnik ilaasorta qarput, partiit tamarmik Inatsisartuni ilaasortaatitamik amerlassusaat naleqqiussissutigalugit ilaasortaataqarlutik.

Partiiniit inassuteqaateqarnerata kingorna Inatsisartuni ilaasortat uku Isumalioqatigiissitanut ilaasortaalerput:

Siulittaasoq: Vivian Motzfeldt (Siumut)

Siulittaasup tullia: Ane Hansen (Inuit Ataqatigiit)

Ilaasortat: Jess Svane (Siumut), Mimi Karlsen (Inuit Ataqatigiit), Per Rosing-Petersen (Partii Naleraq), Mala Høy Kúko (Atassut), aamma Nivi Olsen (Demokraatit).

Ane Hansenip Inatsisartunit sulinngiffeqarallarnerata aamma Mala Høy Kúko-p september 2017-imi Atassummut ilaasortaajunnaanerata kingorna, inissat taakku marluk ukiup naaneranut inuttaqanngillat.

Suliassat nukissatigullu sillimmatigisat

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaa marloqiusanngorlugu suliarissavaat, inatsisit tunngaviusut immikkoortuat siulleg Namminersorlutik Oqartussat ataanni atuutilersinnaassalluni, Danmarkillu naalagaaffiata tunngaviusumik inatsisaanut tapertaalluni, Kalaallit Nunaannut tunngasutigut, Danmarkip naalagaaffiata sinaakkutigisaasa iluanni. Tunngaviusumik inatsisip immikkoortuata aappa aatsaat atuutilissaaq Kalaallit Nunaat Inatsimmit Tunngaviusumit Danmarkillu naalagaaffianit anippat, inuiaallu kalaallit namminerisaminnik naalagaaffimmik pilersitsippata.

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat suliassaasa ilagaat, aalajangersagassanut siunnersuusiornissaaq, Nunatta namminiilivinnerup kingorna naalagaaffiit akornanni pituttugaanngitsumik suleqatigiinnermut peqataasinnaanngornissaa ajornarunnaarsillugu, soorlu naalagaaffimmik allamik "Free association" pillugu isumaqatigiissuteqarnikkut.

Isumalioqatigiissitanut pingaaruteqartorujussuuvoq erseqqissassallugu, innuttaasut tamat oqartuussaaqataanerat tunngavigalugu tunngaviusumik inatsisissaannik suliaqarnissaaq, innuttaasut oqariartuutaannit kissaataannillu aallaaveqassammat, aammalu inuiaqatigiit innuttaasullu Nunatta siunissaanut peqataatinneqarlutillu akuutinneqassammata. Pingaartuuvoq qularnaassallugu inuiaat kalaallit tunngaviusumik inatsiseqalernissaat, tamatta ataatsimoorfigisinaasatsinnik, aamma siunissami tunngaviusumik inatsiseqalernissarput uagutsinnut attuumasuteqartutut namminerlu pigisatut misigisatsinnik.

Isumalioqatigiissitat sulinerminni allattoqarfimmit sullinneqarput. Allattoqarfimmit ikiorsiinnermut ilaatigut ilaapput inatsisip tunngaviusup siunnersuusiorderata suliarinera, isumalioqatigiissitanik siunnersuineq sullissinerlu, ataatsimiinnissanik piareersaaneq malitseqartitsinerlu aamma paasissutissiilluni suliassat.

April-augustimi Namminiilivinnermut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup allaffissornikkut nukissat atugassanngortippai. Tigussaanagerusutigut pissuteqartumik immikkut allattoqarfissap pilersinniarnera sivisulaarpoq. Allattoqarfimmi pisortassap 2017-imi juulip qiteqqunnerani atorfinitsinneratigut sulisussanik atorfinitsitsiortorneq aallartippoq,

ukiullu naanerani pisortap saniatigut sulisut tassaalerput immikkoortortaqarfimmi pisortaq, paasissutisiisarnermik suliaqartoq, AC-fuldmægtigi aamma allaffimmi fuldmægtigi.

Taamaalilluni ”Kalaallit Nunaanni inatsisinut tunngaviusussanut isumalioqatigiissitamik pilersitsinissamut nalunaarusiami” (UKA 2016/39) naatsorsuutigineqartutut ukioq 2017 tassaasimavoq aaqqissuussinikkut suliatigullu pilersitsiffiusoq aallarnisarfiusorlu.

Isumalioqatigiissitat sulinerminni tunngavii pillugit erseqqinnerusumik paasissutissat nittartakkami matumani aamma atuarneqarsinaapput.

Isumalioqatigiissitat siunertaannut suliassaannullu tunngatillugu ”Kalaallit Nunaanni inatsisinut tunngaviusussanut isumalioqatigiissitamik pilersitsinissamut nalunaarusiaq” (UKA 2016/39) - nittartakkami matumani aamma nassaarineqarsinnaasoq innersuunneqarpoq.

Aningaasaqarneq

Isumalioqatigiissitat 2017-imi ingerlassaannut allattoqarfimmullu aningaasaliussat aningaasanut inatsimmi ingerlatsinermut aningaasaliussaniipput (konto pingaarneq 73.03.01).

Aningaasaliissutit katillugit 5,5 millioner kroner-inik annertussuseqarput, allattoqarfimmi akissarsianut aningaasartuutinullu allanut immikkoortinneqarsimallutik. ”Aningaasartuutit allat” tasaanerupput ingerlatsinernut avammut sammisunut aningaasartuutit.

2017-imi allattoqarfiup kingusissukkut aallartinnerata kingunerisaanik, sivitsunngitsoq paasinarsivoq aningaasaliissutit tamarmiusut atorneqarnaviannngitsut, tamatumalu kinguneraa Naalakkersuisut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamut qinnutigimmassuk aningaasat atorneqanngitsut ukiup naatsorsuiffiusup tullianut nuunneqarnissaat akueqqullugu. Ataatsimiititaliap qinnuteqaat akuerivaat 21. november 2017, taamaalillunilu ukiup naanerani aningaasaliussat atorneqanngitsut 3,5 millioner kr-ngajaat 2018-imut nuunneqarput.

Isumalioqatigiissitat akissarsiaat akissaateqartinnerilu pillugit tusagassiuutitigut oqallinnermut atatillugu oqaatigineqassaaq Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitanut ilaasortat ilaasortaanertik akissarsissutigisanngimmassuk, Inatsisartunut ilaasortatut akissarsiaqareertik pissutigalugu.

Ataatsimiittarnerit

Isumalioqatigiissitat ataatsimiinnerit tallimat (5) aamma siunniussassat pillugit isumasioqatigiinneq ataaseq (1) ingerlappaat. Allamik allassimasoqartinnagu ataatsimiinnerit tamarmik Nuummi ingerlanneqarput.

Ataatsimiinneq siulleq pivoq 19. maj.

Ataatsimiinnermi aalajangiunneqarpoq inatsit tunngaviusoq Kalaallit Nunaat namminiilivippat atuutilersussaq anguniarlugu sulisoqassasoq. Aalajangiunneqarluni naqissuserneqassaaq nunami imartatsinnilu pisuussutit uumassusillit uumassuseqanngitsullu tassaassasut inuiaat kalaallit pigisaat, aammalu inuiaqatigiinni assigiinngissitaarneq inissaqartinneqassasoq inuiaqatigiinnilu naligiinnerisumik periarfissaqartitsisoqassasoq.

Ataatsimiinnermi aalajangiunneqarpoq inuiaat kalaallit naalagaaffiup ilusissaa pillugu aalajangeeqataassasut, assersuutigalugu tamat oqartussaqaataanerata qanoq ilusilersorneqarnissaa pillugu.

Aamma oqallisigineqarpoq naalagaaffittut akuerisaasut Naalagaaffinnut Peqatigiinnut (FN) ilaasortanngornissamut periarfissaq, kiisalu illersornissamut naleqqiullugu NATO-mut ilaasortanngorsinnaaneq aammattaq oqallisigineqarluni.

19. maj ataatsimiinnerup saniatigut Isumalioqatigiissitat siulittaasuata siulittaasullu tulliaata Namminiilivinnermut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Suka K. Frederiksen aamma Inatsisartut Inatsisit tunngaviusut pillugit Isumalioqatigiissitat pillugit ataatsimiititaliaagallartoq ataatsimeeqatigivaat, Isumalioqatigiissitanut suliaakkiissutip paaseqatigiiffiusumik erseqqissaavigineqarnissaa pillugu. Tamatumunnga atatillugu naalakkersuisup oqaatigaa: ”Isumalioqatigiissitap suleriaasertik nammineq aalajangertussaavaat. Isumalioqatigiissitap piffissaliussaq qanoq atussanerlugu aalajangertussaavaa soorlutaaq sivitsuinissamik pisariaqartitsisoqarpat tamanna pisinnaasoq ersarissarneqarpoq..”¹

Nalinginnaasumik ataatsimiinnerit aappaat pivoq 26. maj.

Ataatsimiinnermi tassani pingaarnertut sammineqarput innuttaasunik peqataatitsinissaq aammalu inuiaqatigiinni saaffigisassat assigiinngitsut qanoq iliorluni pitsaanerpaamik

---

¹ Inatsisip tunngaviusup suliarinerani paaseqatigiinneq. Namminiilivinnermut, Nunanut Allanut Nunalerinermullu Naalakkersuisup, Suka K. Frederiksenip, Inatsiseqarnermut ataatsimiititaliaagallartumi siulittaasup Anders Olsenip aamma Isumalioqatigiissitami siulittaasup Vivian Motzfeldtip ataatsimoorlutik oqaaseqaataat, 19. maj 2017. Namminersorlutik Oqartussat. http://naalakkersuisut.gl/kl-GL/Naalakkersuisut/Pisut/2017/05/190517_ad-hoc

anguneqarsinnaassanersut. Isumalioqatigiissitat pingaartippaat ukiumoortumik pilersaarusiortarnissaq, innuttaasut peqataatinnissaannut suliniutinik assigiinngitsunik imaqtartumik.

Ataatsimiinneq aammattaaq atorneqarpoq USA-p inatsisaanit tunngaviumit isumassarsiornermut aamma taassuma Kalaallit Nunaanni tunngaviumik inatsisissamut naapertuussusiata misissorneranut.

Ataatsimiinnerit pingajuat pivoq 2. august, Islandimi Reykjavik-imi.

Ataatsimiinnermi tassani politikkikkut avammut nalunaaruteqartarnerit assigiinngitsuusarnerat, taamaalillunilu ajornartorsiutaalersinnaanerat eqqartorneqarpoq, ilaatigut Naalakkarsuisut namminiilivinnissaq pillugu oqaaseqaataasa ilaatigullu Isumalioqatigiissitat inatsisit tunngaviumissat pillugit nalunaarutigisartagaasa assigiinngittarnerinik patsiseqartumik. Tamakku kinguneraat innuttaasut akornanni anguniakkat suleriaasissallu pillugit nalornisoqalenera. Politikkikkununa susoqarniarloq?

Aammattaaq Isumalioqatigiissitap qulequttat, kinaassutsimut inuiattullu pingaartitat saniatigut, misissoqqissaagassat suunissaasa oqallisiginerat aallarnisarpaat. Apeqqutit – soorlu illersornissamut isumannaallisaanermullu tunngasut, klimamut politikki aammalu Kalaallit Nunaata sumiissuseq aallaavigalugu politikkikkut inissisimanagera pingaarutaalu - saqqummiunneqarput.

Ataatsimiinneq 5. august ingerlaqqippoq siunniussassat pillugit isumasioqatigiinnertut iluseqarluni.

Isumalioqatigiissitat Kalaallit Nunaat naalagaaffittut namminersortutut inissisimanissaa pillugu ataatsimoortumik takorluugaat ima eqikkarneqarsinnaapput:

Kalaallit Nunaata naalagaaffittut innuttaasut inuiattut kinaassusaat illersussavaaa, pingaartumik siunissami inuiaat ikinnerussuteqartutut inissisimalernissaat pinaveersimatinniarumallugu.

Kalaallit Nunaata naalagaaffittut pilersinnerani innuttaasut pigissaannginnerusut eqqugaassanngillat, taamatullu inuiaqatigiit atugarissaarfiusut eqqugaassanatik. Inuiaat nukittuut, namminiilivinneq pilersissavaat.

Nunami sulisinnaassuseqarlutik nunaqavissut tamarmik – sulinermik pingaartitsillutillu paarsilluartut tunngavigineqassapput. Ilinniagaqarneq sakkussaavoq pingaarutilik, pingaarnerpaarli tassaavoq ilisimasaqarneq. Kinguaarit inuusunnerusut peroriartussapput anguniakkanik angusaqarsinnaaneq tanngassimaarutigalugu aamma Kalaallit Nunaanni pikkorinnerpaanngikkaluaraanniluunniit.

Kalaallit Nunaanni innuttaasut ineriartornerminni kigaalaguusersuutit akiortariaqarpaat. Inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni ileqquliutiinnakkat periaatsillu allanngortiteriffiusariaqarput.

Uagut kalaallit kulturiat pillugu takorluugarput tassaavoq, tamanna imminermini nutartertuartuusariaqartoq. Kiffaanngissuseq pisussaaffiliivoq.

Kalaallit Nunaat namminiivissoq kisimiissinnaangilaq. Apeqquut unaavoq: ”Kia Nunarput illersussavaa, isumannaatsuunissaalu qularnaarlugu?” Isumalioqatigiissitat tamatumunnga akisutigiumasinnaasaat tassaavoq, Kalaallit Nunaat illersoqatigiinniarluni iligiiffimmut ilaasortaasariaqartoq, imaappoq NATO-mut.

Isumalioqatigiissitat aammattaaq pingaartippaat, annertunerusumik isiginiarneqartariaqartoq inuiaqatigiit sukkavallaamik ineriartorneranni tarnikkut eqqarsartaatsikkullu suut annaasimanagerigut. Ullumikkut inuiaqatigiinni aningaasat tassaapput pingaarnertut uuttuutigineqartartut. Illorpassuaqarfiup uuttuutigisartagai saqqumilaarnersaapput, tamatumalu kalaallit inuiattut misigisimanagerat sakkortuumik eqqortarpaa. Ullumikkulli inuiaqatigiinni killiffiup nalilernissaa pisariaqartinneqarpoq.

Aammattaaq Isumalioqatigiissitat tikkuarpaat, pisinnaatitaaffiit inissaqartitsinermik assigiinngiarnermillu qularnaarisut ataatsimoorfiginissaasa pingaarutaat – imaappoq kikkut tamarmik inissaqartinneqarnissaat. Inuiaqatigiinni pikkorissutsit tamarmik atorfissaqartinneqarlutik pisariaqartinneqarput.

Taamaalilluni kikkut tamarmik naligiinnik periarfissaqarnissaat sulissutigineqassaaq, aamma erseqqissarneqassaaq inuiaat kalaallit ataatsimoorussaminnik qangaaniilli tunngaviusunik maleruartaqarlutillu naleqartitaminnik pingaartitaqarmata. Tamatuma ersarinnerpaaffigivaa, Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiittut inooqatigiit ataatsimooqatigiillu tamarmiusut tassaammata nunami pinngortitamik, avatangiisinik uumasuinillu amerlaqisunik piginnittuusut. Silaannaq anersaartugarput aamma Nunatta nunataa imartaalu inunnit ataasiakkaanit pigineqartussanngorlugit tunniunneqarsinnaangillat, tamatta ataatsimoorluta taakkunannga piginnittuugatta.

Nunamik nunallu pisuussutaanik uumaatsunik piginnittussaataaneq toqqammaviussaaq, tamatumunnga ilanngullugu nammineq pisanik inuuniuteqarsinnaatitaaneq. Nunami inuussutissarsiornerup avammullu niuernerup toqqammavigissavai nunap nammineq sillimmataanik atuineq, tamatumunnga ilanngullugit nerisassanik aalisakkanillu tunisassiorneq avammullu nioqquteqarneq.

Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaa pillugu Isumalioqatigiissitat takorloorpaat oqaasertaliussat naatsuussasut, inunnillu paasineqarsinnaasumik allataallutik. Tunngaviusumik inatsit tassaassaaq inuiaat namminneq tamat oqartussaaqataanerat tunngavigalugu tunngaviusumik inatsisaat.

Tunngaviusumik inatsisiliornermik Islandimiut misilittagaat

Isumalioqatigiissitat Islandimi ataatsimiinnerinut atatillugu Islandimi tunngaviusumik inatsisiliornermit misilittakkat annertunerusumik paasiniaaviginissaannut periarfissaqartoqarpoq.

Siunertaavoq misissussallugu Islandimiut tunngaviusuimik inatsisiliornerminni qanoq suleriuseqarsimanersut, periusersimasaannillu ilinniagaqarnissaq.

Isumalioqatigiissitat Islandip præidentiata Ataqqinartorsuup Gudni Th. Jóhannesson-ip naapinnissaanut periarfissaqarput. Præsidentip erseqqissarpaa, matumani taamaallaat pineqanngimmat pappialaq, pingaarnerpaarli tassaammat inuiaat kalaallit imminnut upperinissaat.

Isumalioqatigiissitat Islandimiinnerminni Islandip tunngaviusumik inatsiseqarnikkut oqaluttuassartaa paasisaqarfigilluarpaat, tassalu 1874-imiit Islandip tunngaviusumik inatsisitaarnerata tungaanut ullumikkumullu tunngaviusumik inatsisip nutaaliaasup ukiuni makkunani piumasarineqartut malillugit qanoq ilusilernerqarsinnaanera pillugu paasisaqarlutik. Isumalioqatigiissitat maluginiarpaat Island tunngaviusumik inatsisitaarsimammat, 1904-mi namminersornerulernertik sioqquterujussuarlugu. Aammattaaq maluginiarneqarluarpoq, Islandip anguniakkami angunissaanut, tassalu 1944-mi namminiilivinnerup tungaanut, ukiorpassuit atorsimammagit.

2008-mi aningaasaqarnikkut ajornartorsiulerneq Islandimi tamat oqartussaaqataanerannut atatillugu nikeriarfiuvoq. Aningaasaqarnikkut ajornartorsiornerup Island sakkortuumik eqqorpaa, ilaqutariillu amerlasuut angerlarsimaffitik qimattariaqarlugit. Innuttaasut ilaasa aningaasaqarnikkut ajornartorsiorneq tunngaviusumillu inatsimmi amigaatit imminnut attuumassuteqarsinnaanerat isumaqarfigilersimavaat. Tamatuma kinguneraa tunngaviusumik inatsisip allanngortinnissaata annertusiartuinnartumik piumasarineqalernera, allaallu nutaarluinnarmik tunngaviusumik inatsiseqalernissaq piumasarineqarluni. Taamaalillunilu nutaamik tunngaviusumik inatsisitaarnissaq siunertarlugu, innuttaasut katersuuttalerput takorluukkanik, pingaartitanik pisinnaatitaaffillu pillugit innuttaasut tusarniaaviginerinik aallarnisaallutik.

Taamatut ingerlatsinermi aqqissuussinerit arlaqartut aqqissuunneqarput, taaneqartut Tunngaviusumik inatsit pillugu ataatsimoorfik (Forfatningsforsamlingen), Nuna tamakkerlugu oqalliffik (det Nationale Forum), Tunngaviusumik inatsit pillugu ataatsimiititaliaq (Forfatningskomitéen) aamma Tunngaviusumik inatsit pillugu siunnersuisoqatigiit (Forfatningsrådet). Pingaartinneqarpoq innuttaasut sinniisaasa peqataatinnissaat, tassuunakkullu innuttaasut amerlanerit anguneqarnissaat.

Aningaasaqarnikkut ajornartorsiulernerup siornagut takorloorneqanngisaannartumik politikikkut inuiaqatigiinnullu tunngatillugu pissutsit tamanit eqeersimaarfigineqalerput. Misilitagarilikkat ilinniutigalugit tunngaviusumik inatsit pillugu ataatsimiititaliap maanna suliaq ingerlateqqippaa. Maannalu qulequttat pingaarnersiukkat suliareqqinneqarnissaat aallunneqarpoq, tassalu:

- 1) toqqaannartumik tamat oqartussaaqataaernerat,
- 2) nunat tamat akornanni suleqatigiinneq pissutigalugu namminersortuunerup killilersugaanera,
- 3) pinngortitami pisuussutit isumalluutit, aamma
- 4) avatangiisinik illersuineq.

Islandmiut misilittagaat pillugit paasissutissanut erseqqinnerusunut atatillugu angalanermit nalunaarusiaq innersuunneqarpoq, tak. Angalanermit nalunaarusiaq nittartakkami matumani aamma nassaarineqarsinnaavoq.

Ataatsimiinnerit sisamaat pivoq 6. oktober.

Isumalioqatigiissitat Islandimut angalanermit nalunaarusiaq aamma Islandimi Akureyri Universitetimi Dr. Águst Thór Arnasonimik ataatsimeeqateqarnerup imaqarniliarinera akuerivaat.

Savalimmiuni tunngaviusumik inatsisissatut siunnersuut isumalioqatigiissitanut ilisimatitsisutitut saqqummiunneqarpoq. Isumalioqatigiissitat immikkoortoq tusaatissatut tiguaat.

Isumalioqatigiissitat 2017-2020-mut Periusissatigut sulinermit najoqqutassamut siunnersuut oqaluseraat. Aalajangiunneqarpoq isumalioqatigiissitamut ilaasortat siunnersuut tunuliaqutarisaminnut saqqummiutissagaat, taakku oqaaseqaateqarnissaat siunertaralugu.

Ataatsimiinnermi aammattaaq isumalioqatigiissitani avammut qaammarsaanermit paasititsiniaanermullu tunngatillugu sulinermit oqaatsit pillugit apeqqut utikanneqartuartoq oqallisigineqarpoq. Aalajangiunneqarpoq isumalioqatigiissitat ilaasortaasa tunuliaqutarisamik oqaaseqaateqarnissaat siunertaralugu apeqqut taakkununnga saqqummiutissagaat.

Taaseqataasinnaanatik ataatsimeeqataasartussat, suliamik ilisimasallit immikkullu ilisimasallit allattonnissaannut tunngatillugu Isumalioqatigiissitat aalajangiuppaat, ilaasortat tunuliaqutarisamik oqaaseqaateqarnissaat siunertaralugu allattorsimaffik taakkununnga saqqummiutissagaat.

Isumalioqatigiissitat aammattaaq eqqartorpaat suleqatigiissitat marluk (2) pilersinnissaannik siunnersuut. Aalajangiunneqarpoq isumalioqatigiissitamut ilaasortat siunnersuut tunuliaqutarisaminnut saqqummiutissagaat, taakku oqaaseqaateqarnissaat siunertaralugu.

Inuttut aggersarneqarnini tunuliaqutaralugu Saammaateqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitap siulittaasua Josef Terkildsen, isumalioqatigiissitaaq maanna atorunnaalersoq sulineralu pillugu ilisimatitsivoq. Siulittaasup erseqqissarpaa suliassaq tassaasoq inuiaqatigiinni naalagaaffimilu saammaateqatigiinnissap isiginiarnissaa, inuit ataasiakkaat saammaateqatigiinnissaat isiginiarnerunagu. Siulittaasup ilisimatitsissutigaa sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissaasersuineq aamma inatsisitigut ataataqanngitsut innuttaasunik ataatsimiisitsinerni qitiusumik sammineqartarsimasut.

Isumalioqatigiissitat aalajangerpaat Hans Anton Lynge, atuagassiamik ”Kalaaleq”-mik aqqisuisoq, tullianik ataatsimiinnissamut aggersarniarlugu. Tamatumunnga pissutaavoq atuagassiami nr. 8, 9 2017-imi Kalaallit Nunaanni namminersortumi innuttaassuseq pillugu pingaarnerutitaq.

Illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup eqqarsaatigeqqinneqarlunilu nutarterneqartariaqarnera (tusagassiuutinut nalunaarut 21. sept. 2017 ulluligaq) pillugu Inatsisartut Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliaata saaffiginnissutaa tunuliaqutaralugu, Isumalioqatigiissitat aalajangiuppaat saaffiginnissut kingusinnerusukkut oqallinnissami tunngavigineqassasoq.

Ataatsimiinnerit unitsikkallarnererat

Ataatsimiinnerit pilersaarutaasut tulliat pilersaarutaagaluarpoq pissasoq 5. november.

Taamaattoq Isumalioqatigiissitat aalajangiuppaat ataatsimiinneq taamatinniarlugu Isumalioqatigiissitanilu sulineq unitsikkallarniarlugu. Tamatumunnga toqqaannartumik pissutaavoq ilaasortat marluk (2) Isumalioqatigiissitamit tunuarnerat, tamatumalu kingorna Isumalioqatigiissitat inuttaqarnikkut katitigaanissaat pillugu nalorninarloqalernera. Tamatuma kinguneraa Isumalioqatigiissitat sulinertik erninnaartumik unitsimmassuk.

Ataatsimiinnissamut taamaatiinnarneqartumut allattoqarfiup ilaatigut makkua aalajangiiffiginearnissaat siunnersuutiginikuuat;

- 1) Isumalioqatigiissitat inuit kikkut (2-4) taaseqataasinnaanatik aalajangersimasumik peqataasartussatut sulinermut ilaatinniarneraat,
- 2) inuit allat kikkut Isumalioqatigiissitat suliamik ilisimasalittut/isumalluutitut peqataagalartartussatut aggersartarniarneraat,
- 3) suleqatigiissitat 2-3 pilersinnissaat pillugit inaarutaasumik aalajangiineq, taamaalilluni tungaviummik inatsisissatut siunnersuutip erseqqissumik suliarinera 2018-imi januarip aallartinnerani aallartissinnaaqullugu,
- 4) Inatsisit tungaviumussat pillugit Isumalioqatigiissitat ilisarnaatissaat – ilisarnaatissaq pillugu ammasumik unammisitseernerup kingorna, aamma
- 5) Inatsisit tungaviumussat pillugit Isumalioqatigiissitat suleriaasissaat pillugu inaarutaasumik aalajangiineq.

Ukiup naanerani aalajangiiffigisassatut saqqummiussat qulaani pineqartut suli suliarineqavinnigillat aalajangersaasoqanngitsoorporlu. Taamaattoq allattoqarfiup allaffissornikkut suliassat Isumalioqatigiissitat siusinnerusukkut aalangiinerinik tungavillit ingerlattuarpai.

Naggasiullugit oqaaseqaatit

Isumalioqatigiissitat 2017-imi suliarisimasaat sammisimasaallu takutitsipput qinikkat su-liassaminnik pimoorussisimasut.

Suliap aallartilaarneraniit Isumalioqatigiissitat toqqarpaat, Kalaallit Nunaata naalagaaffittut namminersortup tunngaviusumik inatsisissaanut siunnersuummik suliaqarnissap qitiutinnissaa. Tamannarpiaq kingusinnerusukkut Naalakkersuisut Isumalioqatigiissitallu akornanni poli-tikkikkut sivisuumik akerleriinnermik nassataqarpoq, tassami Naalakkersuisut aalajangu-simallugu isumaqarput Isumalioqatigiissitat siunnersuutit marluk suliarinissaat suliaarigaat imaluunniit alloriarnerit marluunissaat. Politikkikkut isumaqatigiinnginneq tamanna ukiup naanerani suli inernilerneqanngilaq.

Taamaattoq Isumalioqatigiissitat isumaqarput 5. novemberimi suliap unitsikkallarnerqarnerata tungaanut, qaammatit arfineq-marluk ingerlaneranni annertuunik angusaqartoqartoq. Taa-maalinerani Isumalioqatigiissitap piffissalersorlugu pilersaarutaata suliniuteqarfissallu qulequ-taasa aalajangiffiginissaannut piffissanngorsimavoq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata tunnga-viusumik inatsisissaanut siunnersuummut najoqqutassaq piareeqqavoq; 2017-imiit 2020-mut periusissatigut sulinermut najoqqutassatut siunnersuut; innuttaasut peqataatinnissaannut pilersaarut; taaseqataasinnaanatik ataatsimeeqataasartussatut aamma suliamik ilisimasalittut periarfissaasut allassimaffiat; aamma Kalaallit naalagaaffianni innuttaanissaq pillugu oqallisissaq.

Ukiumoortumik nalunaarusiap siulliup matuma saqqummersinneratigut pilersaarutaavoq ukiut tamaasa ukiup siulia pillugu nalunaarusiortoqartassasoq.

Atuarluarnissassinik kissaallusi.

Najugaqarfik:

Inatsisit tunngaviusussat pillugit Isumalioqatigiissitat
Noorlernut 4, stuen. Postboks 4034
3900 Nuuk
Tlf.: +299 34 66 70

E-mail: tunngavik@tunngavik.gl

Nittartagaq: www.tunngavik.gl